

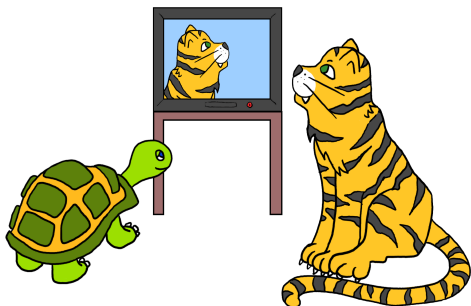
Het begrijpen van vertraagde spraak door groep 1a, 1b en 2a

Is het begrijpen van voornaamwoorden zoals *hem* of *zichzelf* makkelijker voor kinderen wanneer er met een langzamere spreesnelheid wordt gesproken dan wanneer er normale spreesnelheid wordt gebruikt? Dit was de centrale vraag in een onderzoeksproject naar taalverwerving dat wij hebben uitgevoerd aan de Rijksuniversiteit Groningen. De kinderen van groep 1a, 1b en 2a van de Nassauschool hebben bijgedragen aan dit project door in januari en februari mee te doen aan ons onderzoek. We zijn erg blij dat zij ons hebben geholpen! In deze brief willen we u meer vertellen over het onderzoek en de resultaten.

Het onderzoek

Het onderzoek waaraan de kinderen van de Nassauschool hebben meegedaan bestond uit een computertaak, waarin het kind steeds een plaatje te zien kreeg. Tegelijkertijd met het plaatje kreeg het kind een zin te horen. De opdracht was om aan te geven of de zin een goede beschrijving was van het plaatje, zoals in figuur 1, of geen goede beschrijving, zoals in figuur 2. Dit konden ze aangeven door op een groene of oranje knop te drukken. Voor het onderzoek zijn de zinnen vooraf opgenomen. De taak bestond uit twee gedeeltes. De helft van de zinnen was uitgesproken in normale spreesnelheid en de andere helft van de zinnen was met de computer vertraagd, zodat de woorden veel langzamer werden uitgesproken.

Figuur 1:

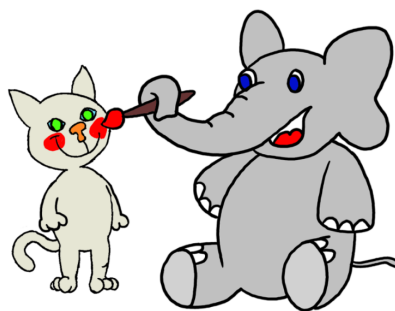
*Kijk, een schildpad en een tijger zijn in de klas.
De schildpad ziet hem op de televisie.*

Achtergrondinformatie

Uit eerder onderzoek blijkt dat kinderen vanaf een jaar of 3 begrijpen wie er in een zin wordt bedoeld met het woord *zichzelf*. Maar kinderen blijken tot de leeftijd van bijna 7 jaar moeite te hebben met het begrijpen van zinnen waarin het woord *hem* voorkomt. Ook de kinderen van de Nassauschool lieten dit verschil zien. Maar waarom hebben kinderen wel moeite met het persoonlijk voornaamwoord *hem* en niet met het reflexieve voornaamwoord *zichzelf*? De theorie die in Groningen is ontwikkeld houdt in dat kinderen niet genoeg tijd hebben om te bepalen wie met *hem* bedoeld wordt, omdat ze nog niet zo snel zijn als volwassenen in het verwerken van taal. Om te weten naar wie *hem* verwijst, moet worden nagedacht over wat de spreker had kunnen zeggen, maar niet heeft gezegd. De zin *De schildpad ziet hem* kan niet betekenen dat de schildpad zichzelf ziet, want dan had de spreker wel het woord *zichzelf* gebruikt. Daarom kost het verwerken van zinnen met een persoonlijk voornaamwoord relatief veel tijd. In dit onderzoeksproject hebben we de spraak vertraagd,

zodat kinderen misschien wel tijd genoeg zouden hebben om te bedenken wat de spreker heeft bedoeld. Bij vertraagde spraak zouden kinderen persoonlijke voornaamwoorden dus beter moeten kunnen begrijpen dan bij normale spraak.

Figuur 2:

*Kijk, een kat en een olifant zijn in de tuin.
De olifant schminkt zichzelf met een kwast.*

Resultaten

De resultaten van dit onderzoek laten zien dat kinderen die moeite hebben om persoonlijke voornaamwoorden te begrijpen, deze inderdaad beter begrijpen bij langzame spraak dan bij normale spraak. Een onverwachte uitkomst was dat kinderen reflexieve voornaamwoorden zoals *zichzelf* juist minder goed gaan begrijpen bij vertraagde spraak. Het is nog niet helemaal duidelijk wat de reden hiervoor is, maar mogelijk kost het meer concentratie om naar langzame spraak te luisteren. Duidelijk is wel dat het vertraagen van spraak niet zonder meer kan worden toegepast, omdat kinderen er in sommige zinnen voordeel van hebben, maar in andere zinnen juist nadeel. Hoewel er meer onderzoek zal moeten worden gedaan naar het begrip van voornaamwoorden, zijn deze resultaten een ondersteuning van onze theorie. Ons bezoek aan de Nassauschool is voor ons erg belangrijk geweest, omdat we daar de mogelijkheid hebben gekregen onze theorie te testen. Onze hartelijke dank voor de geweldige medewerking op de Nassauschool van docenten, kinderen en ouders!

Voor vragen en opmerkingen kunt u altijd contact opnemen met Petra Hendriks (050-3635863) of onze website bezoeken: www.let.rug.nl/~hendriks/vici.htm

Met vriendelijke groet,

Jacolie van Rij

Prof. dr. Petra Hendriks